

בש"פ 3480/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3480/15

לפני: כבוד השופטת ע' ברון

העותר: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

עתירה לגילוי ראיה חסויה

תאריך הישיבה: י' בסיון התשע"ה (28.05.15)

בשם העותר: עו"ד לימור גולדשטיין

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוויצר

החלטה

1. לפני עתירה לפי סעיף 44 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: הפקודה) לגילוי ראיות החוסות תחת תעודת חיסיון שנחתמה על ידי שר הביטחון ביום 17.6.2014 במסגרת ת"פ 11125-05-14 בבית משפט השלום בתל אביב-יפו. במסגרת העתירה נתבקש להורות על פירוט החומר החוסה תחת תעודת החיסיון ועל הסרת החיסיון מראיות חסויות שנטען כי הן חיוניות להגנת העותר. כן נתבקש להורות על מסירת פרפראזות מהחומר החסוי.

רקע עובדתי והליכים קודמים

עמוד 1

2. ביום 8.5.2014 הוגש נגד העותר כתב אישום המייחס לו עבירות של פגיעה בכבוד דגל המדינה או סמלה בצוותא לפי סעיף 5 לחוק הדגל והסמל, התשט"ז-1956 בשילוב עם סעיף 29א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); כתיבה והשחתת פני מקרקעין בצוותא לפי סעיף 196 לחוק העונשין בשילוב עם סעיף 29א(א) לחוק; הפרעה לשוטר במילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק העונשין; שימוש בכוח או באיומים למנוע מעצר לפי סעיף 47א(א) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח משולב], התשכ"ט-1969; קשירת קשר לעשות עוון בצוותא לפי סעיף 499א(2) לחוק העונשין בשילוב עם סעיף 29א(א) לחוק.

על פי המפורט בכתב האישום, עובר לתאריך 3.5.2014 הסמוך לערב יום הזיכרון וליום העצמאות, קשרו העותר וענבל סיני (להלן: סיני) קשר לביצוע עבירת עוון של פגיעה בדגלי מדינת ישראל על ידי ריסוס הדגלים בצבע אדום. נאמר כי ביום 3.5.2014 העותר וסיני פגעו בצוותא חדא בכבוד דגל המדינה בכך שריססו, באמצעות מיכל עם צינור שהכיל צבע אדום, שני דגלי מדינת ישראל ושני דגלי עיריית תל אביב-יפו שהתנוססו על עמוד ברחוב עולי ציון ביפו. בנסיבות אלה נטען כי העותר וסיני השחיתו פני מקרקעין בכך שטפטפו מן המיכל את הצבע האדום על מדרכות הרחוב. לאחר מכן, העותר פעל בכוונה להפריע לשוטרים בכך שהוא פתח בריצה מהירה מן המקום באופן שחייב את השוטרים לנהל מרדף אחריו, עד למעצרו על ידם. העותר התנגד בהמשך למעצרו בכך שניסה לקום ולהתחמק מהשוטרים, אך השוטרים אזקו אותו עד שהוכנס לבסוף לניידת המשטרה.

3. יוער כי בכתב האישום שהוגש לא צוין כי קיימת תעודת חיסיון בתיק. מחומר החקירה שהועבר לעותר עולה כי עובר למעצרו, ביצעה המשטרה פעילות בילוש שכללה מעקב. המידע האמור בנוגע לבילוש והמעקב לא הועמד לעיון ההגנה ולא נמסר חומר כלשהו בעניין זה. משכך, ההגנה פנתה לתביעה בבקשה לקבלת החומר האמור. ביום 28.1.2015 הפנתה התביעה את ההגנה בעניין החומר הקשור לפעילות הבילוש והמעקב, לחומר החקירה הגלוי שנמסר; וגם במועד זה לא הודע להגנה כי הוצאה תעודת חיסיון בתיק. משכך, העותר פנה לבית המשפט הדין בעניינו, וביקש למסור לו את כלל חומר החקירה שטרם הועבר אליו, לרבות החומר שביסוד פתיחת החקירה שהובילה למעקב המשטרה.

בדיון מיום 5.5.2015 בבקשת העותר למסירת חומר חקירה נמסרה להגנה תעודת החיסיון, ואז התברר כי התעודה הוצאה על ידי שר הביטחון עוד ביום 17.6.2014, קרוב לשנה קודם לכן. על פי התעודה, החיסיון חל על ראיות ופרטי מידע שיש בהם כדי לפגוע בביטחון המדינה כמפורט להלן: מקורות מידע של שירות הביטחון הכללי (להלן: השב"כ); שיטות ודרכי פעולה, פעילות מבצעית, נוהלי עבודה ודרכי השגת מידע של השב"כ; אמצעים טכניים של השב"כ להשגת חומר מודיעיני, לרבות החומר שנאסף באמצעים אלה; תפקידים, שמות ומשימות של עובדי השב"כ או כל פרט אחר שיש בו כדי לגלות או לחשוף את זהותם; רשימת החומר והמידע החוסים תחת תעודה זו, לרבות כל פרט מזהה לגביהם או אשר יש בו כדי להעיד על מהותו, היקפו וכמותו של החומר החסוי ולמעט העובדה כי מדובר במידע מודיעיני וחומר חקירה חסוי.

מכאן העתירה לבית משפט זה, המופנית נגד חסיונם של חומרים החוסים תחת התעודה, ובפרט החומר שביסוד פעילות הבילוש והמעקב שבוצעו בתיק.

טענות הצדדים

4. לטענת העותר, החומרים החסויים קשורים לליבת האישומים נגדו, ומניעת חשיפתם תפגע בהגנתו ובזכותו להליך הוגן. העותר טוען כי בהתאם להלכה הפסוקה, כאשר קיימות ראיות החיוניות להגנתו של הנאשם שחשיפתן עלולה לפגוע בביטחון המדינה, על המדינה לחזור בה מכתב האישום ככל שהיא סבורה שאין להעמיד ראיות אלו לעיון הנאשם. עוד נטען בעתירה כי אין צורך שהראיה עצמה תהיה כזו שבהכרח תביא לזיכוי, אלא די בכך שסיגור מוכשר היה יכול לעשות בה שימוש ראוי להגנתו של העותר. עוד טוען העותר כי על המדינה היה לכל הפחות למסור לו פירוט של החומר החוסה תחת תעודת החיסיון או לגלות לו בקווים כלליים כנגד מה עליו לכוון את טענותיו על ידי מתן פרפראזות על החומר החסוי. במהלך הדיון לפניי טען בא-כוח העותר כי ניתן לבדוד מהחומר החסוי את אותו חומר שיש בו כדי להצביע על חלקו של העותר בתכנון המקדים של המעשים שיוחסו לו בכתב האישום. לשיטתו, ייתכן שהחומר החסוי קושר את סיני לתכנון המקדים של האירוע, וזאת מאחר שמעקב המשטרה התבצע מול ביתה; ואולם לטענתו ספק אם שמו של העותר מוזכר גם הוא בחומרים החסויים. במצב דברים זה, בא-כוח העותר טען כי ככל ששמו של העותר אינו מוזכר בחומרים החסויים, יש בכך חיזוק לטענה כי לא היה מעורב בתכנון המעשים וכי הגיע למקום האירוע באופן מקרי. עוד נטען כי אם אמנם שמו של העותר אינו מופיע בחומר החסוי, מדובר בראיה מרכזית החיונית להגנת העותר בנוגע לעבירת קשירת הקשר – והנפקות היא כי יש לגלות לנאשם את תוכנו של החומר החסוי או למצער למסור לו פרפראזה בהתייחס אליו.

המשיבה סבורה כי דין העתירה להידחות. לטענתה, העותר נתפס בכך וחלקו בביצוע העבירות, פרט לעבירת קשירת קשר, עולה בבירור מן החומר הגלוי ובפרט מדו"חות השוטרים שנכחו באירוע. אשר לעבירת קשירת הקשר, נטען כי זו מבוססת על דברים שמסר העותר בחקירתו במשטרה, שלפיהם הוא יצא ביחד עם סיני מביתה ביום האירוע בשעה 4:00 לפנות בוקר כשהיא נושאת עמה רובה מים. משכך, נטען כי אין בחומר החסוי כדי לסייע לנאשם בהגנתו. כן טוענת המשיבה כי אין למסור לעותר רשימה או פירוט של החומר החסוי, זאת מאחר שיהיה במסירה כאמור כדי לחתור תחת החיסיון עצמו.

5. לאחר שנשמעו טענות הצדדים ומשניתנה לכך הסכמת בא-כוח העותר, קיימתי דיון במעמד צד אחד ובדלתיים סגורות, עיינתי בחומר החסוי וקיבלתי הסברים מנציגי המשיבה בנוגע אליו. לאחר מכן, נמשך הדיון בנוכחות שני הצדדים, ובמהלכו נמסר לבא-כוח העותר כי המשיבה הסכימה למסור פרפראזה גלויה על החומר החסוי. הוסכם כי המשיבה תגלה לעותר כי שמו לא עלה בחומר המודיעיני החסוי, וכך אכן נעשה. בא-כוח העותר סירב להסתפק בכך, וטען כי גם לכמות הידיעות והמקורות בחומר החסוי ישנה משמעות וחיוניות להגנתו של הנאשם.

דיון והכרעה

6. ראיות החוסות תחת תעודת חיסיון הן חריג לכלל הקבוע בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ) שלפיו יש למסור לנאשם את מכלול הראיות נגדו. הסמכות להורות על גילוי של ראיות חסויות מצויה בסעיף 44(א) לפקודה, שכותרתו "חסיון לטובת המדינה" וזו לשונו:

"אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם ראש הממשלה או שר הבטחון הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בבטחון המדינה, או אם ראש הממשלה או שר החוץ הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה, אלא אם מצא שופט של בית המשפט העליון, על-פי עתירת בעל-דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה".

כאשר מובאת לפתחו של בית המשפט בקשה להסרת החיסיון, ראשית דבר שומה עליו לבחון אם החומר שגילוי מתבקש אכן חוסה תחת תעודה זו. במידה שהמענה לכך הוא בחיוב, יש להוסיף ולברר אם החומר החסוי חיוני להגנת העותר, ואם אכן כך אזי יש להורות על הסרת החיסיון (בש"פ 3490/14 לנדסברג נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (19.6.2014) (להלן: עניין לנדסברג); בש"פ 8426/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (24.12.2012)). בהקשר זה נקבע כי על בית המשפט לבחון אם הראיה החסויה חיונית להגנת הנאשם במובן זה שבלעדי גילוייה נמנעת מהסניגור דרך אפשרית לבסס הגנה סבירה (בש"פ 6642/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (2.12.2011)). ואולם, אם מצא בית המשפט כי לחומר החסוי משמעות מסוימת עבור הנאשם, גם אם הוא אינו חיוני להגנתו, יש לאזן בין התועלת שתצמח להגנת המבקש מגילוי החומר לבין הפגיעה באינטרס הביטחוני. כן יש לבחון אם ניתן לבודד מן החומר החסוי מרכיבים כלשהם ולחשוף אותם בפני הנאשם, בין במישור ובין בדרך של מתן פרפראזה (עניין לנדסברג, שם; בש"פ 3416/14 אלעמרני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (11.6.2014); בש"פ 4055/09 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (27.7.2009)).

לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים ועיינתי בחומר החסוי שהוגש לעיוני במעמד צד אחד, באתי לידי מסקנה כי דין העתירה לגילוי ראיה חסויה להידחות. עיון בחומר החסוי מגלה כי הוא נופל כולו בגדר תעודת החיסיון ולא נכללות בו ראיות חיוניות להגנת העותר; וזאת בשים לב, בין היתר, לפרפראזה על החומר החסוי שנמסרה לעותר במעמד הדיון. כאמור, העותר נתפס בכך בעת ביצוע העבירה, ונראה כי העתירה דן מכוונת לסייע להגנתו בעניין עבירת קשירת הקשר שבה הואשם. ואולם, משהמשיבה הסכימה במעמד הדיון למסור לעותר פרפראזה שלפיה העותר לא מוזכר כלל בחומר החסוי, איני סבורה כי יש בחשיפת החומר כדי לתרום להגנת העותר בעניין עבירת קשירת הקשר, ובכלל זה אם היה מעורב בתכנון המקדים של המעשים. משנמסר לעותר כי שמו לא מופיע בחומר החסוי, הרי שהתועלת המסוימת שתצמח להגנתו מחשיפת חומר זה, ככל שזו אכן קיימת, אינה שקולה נגד הפגיעה האפשרית בביטחון המדינה.

אף בקשת העותר כי יינתן לו לכל הפחות פירוט או רשימה של החומר החוסה תחת תעודת החיסיון, דינה להידחות. סעיף 74(א) לחסד"פ מאפשר לנאשם לעיין בחומר החקירה וכן "ברשימת כל החומר שנאסף או נרשם ביד הרשות החוקרת והנוגע לאישום". אמנם במסגרת מסירת רשימת חומר חקירה לנאשם לפי סעיף 74(א) לחסד"פ יש ליתן פירוט ברמה מסוימת של חומר החקירה החסוי ולו ברמת הפשטה גבוהה. אולם אין מקום להורות על העברת פירוט כאמור שעה שיש בו כדי לחתור תחת החיסיון עצמו (בש"פ 120/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 13-15 (24.2.2010); בש"פ 198/10 אלהואשלה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (3.2.2010) (להלן: עניין אלהואשלה)). הפרפראזה שנמסרה לעותר במעמד הדיון מבטאת את האיזון הראוי בנסיבות המקרה בין הצורך לחשוף את טיבו של החומר החסוי לבין האינטרס הביטחוני שבבסיסו, ונחה דעתי כי יש לקבל את עמדת המשיבה שלפיה עצם מתן פירוט על אודות החומר החסוי יחתור תחת בסיס החיסיון עצמו.

7. בשולי הדברים אציין כי הנסיבות שבהן נודע לעותר על קיומה של תעודת החיסיון, כמעט שנה לאחר שהוצאה, מטרידות ביותר. חובתה של המאשימה לכלול ברשימת חומרי החקירה את עובדת קיומו של חומר חסוי, להבדיל מתוכנו, נועדה להביא עניין זה לידיעתו של הנאשם את קיומו ולאפשר לו לנקוט בדרכים משפטיות להסרת החיסיון. מכאן, שאזכור עצם קיומו של החומר החסוי הוא שלב הכרחי על מנת לאפשר לנאשם לעבור בהקדם מהליך של בקשה לקבלת חומר חקירה לפי סעיף 74 לחסד"פ להליך של עתירה לגילוי ראיה חסויה לפי סעיף 44 לפקודה (עניין אלהואשלה, שם; בש"פ 5221/08 מוחמד נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-11 (1.9.2008)). כן יוער כי מדובר בתיק בן שנה שהדיונים נדחו בו מפעם לפעם לבקשת הצדדים, ומבלי שהושגה בו התקדמות של ממש. בית המשפט הדן בעניינו של העותר ציין בהחלטתו מיום 12.5.2015 (כבוד השופט ש' מלמד) כי דעתו אינה נוחה מההתנהלות בתיק, ואין

לי אלא להצטרף לעמדתו ולקרוא להתנעת ההליכים בו לשם בירורו בקצב ראוי.

סוף דבר, העתירה נדחית.

ניתנה היום, כ"ד בסיון התשע"ה (11.6.2015).

ש ו פ ט ת
